

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 oktober 1975 - 1 april 1976

Algemene en Kabinetsaangelegenheden

Bezoek Minister van Binnenlandse Zaken

Op 8 januari 1976 bracht de Minister van Binnenlandse Zaken, Mr. W.F. de Gaay Fortman een bezoek aan de Dienst waarbij hij zich o.a. op de hoogte stelde van de technische middelen waarvan de Dienst gebruik had gemaakt tijdens de gijzelingsacties in Wijster en Amsterdam (2 - 19 december 1975).

Staten-Generaal en Kamerscommissie

Op 12 januari 1976 werd door de Tweede Kamer uitgebreid aandacht besteed aan de gebeurtenissen rond de treinkaping in Beilen en de overval op het Indonesische consulaat-generaal in Amsterdam (december 1975).

Daarbij kwam ook het optreden van de Dienst ter sprake.

Bij monde van de Minister van Justitie (Mr. Van Agt) betuigde de Regering haar waardering voor hetgeen door de Dienst in verband met deze en andere terroristische activiteiten was verricht.

De Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten vergaderde eenmaal met de Minister van Binnenlandse Zaken nl. op 27 januari 1976.

Aan deze bijeenkomst werd ook deelgenomen door de Secretaris-Generaal, het Hoofd van de Dienst en het Hoofd van het Kabinet. Onderwerpen van bespreking waren het functioneren van de Dienst in verband met de gijzelingen bij Wijster en in Amsterdam en de activiteiten van CIA-functionarissen in Nederland.

In deze verslagperiode werden drie vanwege de Vaste Commissie ter behandeling ontvangen verzoekschriften afgedaan.

Van advies werd gediend voor de beantwoording van aan de Regering gestelde vragen van de Tweede Kamerleden:

Dragstra

inzake het fotograferen van deelnemers aan een demonstratie te Hoorn, en

Van der Lek

inzake de relatie tussen het Centraal Antecedentebureau, de Rijks Psychologische Dienst en de BVD.

Vragen in gemeenteraden en provinciale staten

Van advies werd gediend voor de beantwoording van vragen betreffende de samenwerking van de politie met de BVD; gesteld in de gemeenteraden van 's-Gravenhage, Enschede en Hengelo. Op verzoek van de voorzitter van de Commissie Bestuurlijke Organisatie uit de Provinciale Staten van Gelderland hield het Hoofd van de Dienst op 12 januari 1976 op een bijeenkomst van deze Commissie een inleiding over de taak en de functie van de Dienst.

Procureurs-Generaal

Het Hoofd van de Dienst gaf op de twee door hem bijgewoonde, onder voorsitterschap van de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie, gehouden bijeenkomsten van de Procureurs-Generaal het gebruikelijke overzicht van de laatste ontwikkelingen betreffende enige in nationaal en internationaal verband opererende extremistische organisaties. Onderwerpen van bespreking waren voorts de informatiepositie van de BVD t.a.v. Zuidmolukse activiteiten, en het optreden van de Dienst in verband met de recente gijzelingsacties.

Contacten met de publiciteitsmedia

Aan de media die hierom verzochten, werd achtergrondinformatie verstrekt over terroristische activiteiten in Nederland en in het buitenland.

Reisink

Er vond op 15 december 1975 te Brussel een vergadering plaats van de Ministeriële Werkgroep voor het Personenverkeer.

Twee vergaderingen van de Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer werden gehouden.

De subcommissie ad hoc van de Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam viermaal bijeen.

De volgende onderwerpen werden besproken:

- het grenscontrole- en het visumbeleid
- identiteitskaarten als reisdocument
- joint ventures
- scheepvaartvereenkomsten van België en Nederland met de Volksrepubliek China
- het probleem van de Oosteuropese vrachtautochauffeurs.

Raad van Europa

Een bijeenkomst van het "Comité van deskundigen inzake identiteitsdocumenten en personenverkeer" werd gehouden op 14, 15 en 16 januari 1976 te Straatsburg.

Gesproken werd over de invoering van een geharmoniseerde c.q. genormaliseerde identiteitskaart in de landen van de Raad van Europa, welke kaart tevens als reisdocument zou moeten dienen en over de invoering van elektronisch controleerbare paspoortkaarten.

Europese Gemeenschappen

Deelgenomen werd aan twee vergaderingen van de Werkgroep Paspoortenunie.

Ter discussie stonden de volgende onderwerpen:

- de totstandbrenging van een Europees paspoort
- de afschaffing van de personencontrole aan de binnengrenzen van de Europese Gemeenschap
- de harmonisatie van de vreemdelingenwetgeving in de E.G.-landen.

Juridische Zaken

Aandacht werd geschonken aan de juridische aspecten van de volgende onderwerpen:

- de Europese paspoortenunie
- het visumbeleid t.a.v. Polen.

Voorontwerp Wet op de BVD

Door een interne werkgroep onder voorzitterschap van het Hoofd van de Dienst werd een eerste Voorontwerp van Wet insake de taak en de bevoegdheden van de BVD opgesteld.

Het ontwerp is aangeboden aan de juridisch adviseur van het Departement, Dr. , en aan het Hoofd van de Stafafdeling Wetgeving Publiekrecht van het Ministerie van Justitie, Mr. , met het verzoek dit kritisch te bezien en van hun oordeel terzake te doen blijken.

Relatie met de buitenlandse diensten

Het plv. Hoofd van de Dienst werd in april 1976 onderscheiden met het commandeurschap in de Belgische Orde van Leopold II.

De hoofden van de Westeuropese veiligheidsdiensten hielden de halfjaarlijkse vergadering in december 1975 in Brussel.

Aan de najaarsvergadering 1975 van het NATO Special Committee in Brussel namen naast het Hoofd van de Dienst die als voorzitter fungeerde, twee hoofdambtenaren deel.

De Australische Regering heeft een Royal Commissioner benoemd met de opdracht een onderzoek in te stellen naar het doel en de werkwijze van de Australische inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Deze Royal Commissioner bracht in oktober 1975 een bezoek aan het Hoofd van de Dienst.

De samenwerking bij de bestrijding van het internationale terrorisme leidde tot een nauwere relatie met de Japanse veiligheidsdienst. Van Japanse zijde werd een verbindingsman aangewezen, die in Bonn is gestationeerd.

AFDELING B

1075 - 0476

CPN-internationaal

De voorsichtige toenadering tussen CPN en CPSU heeft zich voortgesetzt. CPN-voorzitter HOEKSTRA en oud-partijvoorzitter DE GROOT bezochten enkele malen Sowjetambassadeur , terwijl administratief partijsecretaris vrij regelmatig contact onderhield met persattaché .

Erkenning van het morele gezag van de CPSU was de algemene tendens in de berichtgeving van De Waarheid over internationale communistische aangelegenheden, met name in artikelenseries van DE GROOT en van een tweetal Waarheidsjournalisten op rondreis in de Sowjet-Unie. De CPN vond de tijd kennelijk nog niet rijp om een officiële partijdelegatie naar het CPSU-congres af te vaardigen, maar stuurde wel een hartelijk begroetingstelegram en sond bovendien DB-lid G. SCHREUDERS om het congres voor De Waarheid te verslaan.

Intussen blijft de CPN haar autonome opstelling accentueren en schroomt zij niet kritiek te leveren op andere CP-en, waarmee ze overigens nog slechts zeer selectief in relatie treedt. Wel stuurde zij een waarnemer naar een werkbijeenkomst van West-europese CP-en te Parijs in december 1975. Ook maakte De Waarheid voor het eerst - zij het nogal sceptisch - melding van de al meer dan een jaar lopende voorbereidingen voor een paneuropese conferentie.

CPN-nationaal

Centraal in de CPN-activiteit stond de organisatie van de nationale partijmanifestatie in Amsterdam op 21 februari, die de aanhang moest mobiliseren tegen de regeringspolitiek. Duidelijk manifesteerde de partij zich bij enkele acties in bedrijven, die tot sluiting gedoemd leken, zoals DAM en ROMEFA. De partij lijkt haar positie enigszins te hebben versterkt in actiecomité's, die de belangen van boeren, tuinders, binnenschippers en vissers behartigen. Veel aandacht besteedde de CPN aan activiteiten van werkers in de collectieve sector. Op haar initiatief werd eind september in Den Haag door ongeveer 7000 personen gedemonstreerd tegen voorgenomen besuinigingen op collectieve voorzieningen. Medio maart begon de partij zich te mengen in de talrijke acties tegen de nieuwe huurverhogingen, tegen welke achtergrond werd opgeroepen tot protest tegen het loon- en prijsbeleid van de regering. Binnen sommige vakbonden (ABOP, IB-NVV) heeft zij een aanzet gegeven tot bundeling der oppositie.

Het pro-Russische communisme

De toenadering tussen de CPN en de CPSU betekent dat de op Moskou georiënteerde, en daarmee relaties onderhoudende, dissident communistische groeperingen een soort onderhandelingsobject tussen de partij in Moskou en die in Amsterdam gaan worden. De dissidente groepen voelen zich daardoor in hun bestaan bedreigd.

De Vereniging Nederland-USSR en het daaraan verbonden reisbureau Verny Reizen BV hebben hieronder het meest te lijden, zij vrezen op minder faciliteiten van Sowjetsijde te kunnen rekenen en zullen daardoor dan financieel beperkingen gaan ondervinden. Bovendien had de Vereniging te kampen met een bestuurscrisis en financieel wanbeheer, die de Sowjet-Ambassade aanleiding gaven een reorganisatie door te drukken. De culturele overeenkomst met de Sowjetpartner voor het jaar 1976, die met vertraging tot stand kwam, biedt een mager program in vergelijking met voorgaande jaren.

Het Jongeren Kontakt voor internationale solidariteit en Uitwisseling (JKU) steunt zijn activiteiten voornamelijk af op die van de World Federation of Democratic Youth (WFDY), waarbij het is aangesloten. Het is betrokken bij de voorbereiding van de deels onder WFDY-auspiciën plaatsvindende European Youth en Students Meeting in juni 1976 in Warschau en die van het Wereldjeugdfestival in 1978 op Cuba. Nationaal kan het JKU vooral invloed doen gelden in het Nederlands Portugal Comité en in Chili-comité's. Er bestaan plannen om de reisdienst van de noodlijdende Vereniging voor Culturele Uitwisseling (VCU) onder te brengen bij het JKU-reisbureau Kontakt BV, dat zijn reiscapaciteit voor 1976 meer dan verdubbelde (tot 25 reizen).

Het Nederlands Comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NCvEVS) hield zich voornamelijk bezig met de uitwisseling van delegaties. Ze bracht onder NCvEVS-auspiciën een delegatie met o.a. de parlementariërs H. van MIERLO (D'66) en D. van KLEEF (PPR) in november 1975 een bezoek aan Tsjecho-Slowakije en bezocht een vrouwenafvaardiging in januari 1976 in de Sovjet-Unie.

De vereniging van Antifascistische oud-Verzetstrijders Nederland-Bond van Anti-fascisten (AFVN) ageerde vooral tegen de "Berufsverbote" in de BRD en richtte daartoe een comité op, dat onder meer in maart deelnam aan een door de Fédération Internationale des Résistants (FIR) in Straatsburg georganiseerde demonstratie. Leden van AFVN en JKU verstoorden een door Amnesty International in november te Amsterdam belegde bijeenkomst, die gewijd was aan de mensenrechten in de Sovjet-Unie.

Het pro-Chinese communisme

De Kommunistische Eenheidsbeweging Nederland n.l. (KEN nl) bevindt zich midden in een politieke en organisatorische heroriëntatie, die o.a. resulteerde in de oprichting van de vooral tegen het "Sovjethegemonisme" agerende Beweging voor Vrijheid en Onafhankelijkheid (BVO). Het Socialistisch Studenten Front (SSF), de medio 1975 opgerichte studentenorganisatie van de KEN nl, werd nieuw leven ingeblazen. Overige activiteiten waren vooral gericht op de Stichting Nederland-China, die binnen de KEN nl een soort schaduworganisatie lijkt te hebben. De door de KEN nl aan andere pro-chinese voorgestelde eenheidsbesprekingen lijken nauwelijks kans van slagen te krijgen.

De Socialistische Partij (SP) hield zich, naast de gebruikelijke colportage met haar bladen, vooral bezig met de oprichting van de Vereniging Voorkomen is Beter (VVIB), die de massa wil mobiliseren voor een ander beleid inzake de gezondheidszorg. Naar eigen zeggen zouden al 50.000 tot 100.000 leden zich hebben aangesloten. In werkelijkheid ligt dit aantal beduidend lager. De Bond van Huurders en Woningzoekenden (BHW) was aanmerkelijk minder actief. Het Milieu Actiecentrum Nederland (MAN) lijkt zijn boycot-actie tegen de zg. milieu-belasting geheel te hebben gestaakt en is zich meer gaan bezighouden met de gezondheid bedreigende milieuvervuiling.

Arbeidersmacht behaalde een opmerkelijk succes in Oss door in de ondernemingsraadverkiezingen bij Zwan-Hartog omstreeks 35% der stemmen in de wacht te slepen. Er werd in de SP een interne partijstrijd gevoerd over de inzetbaarheid der leden. Dit leidde tot het nittreden van het vrijgestelde Politbureaulid en het bedanken van leden in bijna alle afdelingen, waarvan er enkele zelfs moesten worden opgeheven.

Twee kleine groeperingen, de Bond van Nederlandse Marxisten-Leninisten (BNML) en het Actiescomité van Revolutionaire Communisten m.l. (ARC ml) vormden samen met de Kommunisten Kring Breda (KKB) een eenheidsfront tegen de loonmatiging, waarvan de eisen ook werden ondersteund door de twee overige pro-Chinese organisaties, de Marxistisch-Leninistische Partij van Nederland (MLPN) en de Kommunistische Organisatie Rotterdam en Omstreken m.l. (KORO ml). Een delegatie van de MLPN bracht een bezoek aan de Chinese Volksrepubliek.

Studenten

In het afgelopen half jaar is het totaal aantal studenten dat lid van de CPN is de 700 dicht genaderd. Ruim 500 daarvan studeren in Amsterdam, waarvan 350 aan de Universiteit van Amsterdam en 150 aan de Vrije Universiteit. Onder de studenten en de leerlingen van het hoger beroepsonderwijs is naast de CPN ook de trotskistische Internationale Kommunistenbond (IKB) actief.

Bond voor Dienstplichtigen

De anti-militaristische groepen hebben in het afgelopen halfjaar weinig activiteiten ontwikkeld. De Bond voor Dienstplichtigen vormt hierop geen uitzondering. Deze organisatie toont zich momenteel zo weinig weerbaar dat rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat de IKB alle sleutelposities en de "witte BVD" in handen krijgt. Kennelijk met de bedoeling om dat te voorkomen of te bemoeilijken is het BVD-congres dat gepland was in mei a.s. tot oktober/november 1976 uitgesteld.

Trotskisme

De Nederlandse sectie van de Vierde Internationale, de Internationale Kommunistenbond (IKB) heeft zich in de afgelopen periode vooral gericht op uitbouw van de eigen organisatie. De partijdiscipline is versterkt. Men spant zich in om ingaande 1 mei 1976 het huidige maandblad "Proletarische Linkse" om de twee weken te doen verschijnen.

Als hoogste prioriteit voor de IKB geldt het "arbeiderswerk" in concreto: infiltratie in de "bureaucratische vakbeweging" (t.w. de Federatie Nederlandse Vakbeweging).

Rode Hulp

Rode Hulp - en met name daarin de kern van voormalige Rode Jeugdleden - is actief op een aantal terreinen t.w.: het zich op illegale wijze verschaffen van geld dat bedoeld is voor de aankoop van handvuurwapens en ondersteunende activiteiten in Nederland t.b.v. Palestijnse terroristische organisaties.

Voorts verleent RH door middel van politieke scholing ideologische steun aan een bepaalde groep Zuidmolukse jongeren. Daudwerkelijke steun bij eventuele acties werd hierbij in het vooruitsicht gesteld.

Palestina Komitee

Vastgesteld werd dat personen die medio 1975 hebben deelgenomen aan een onder auspiciën van El Fatah georganiseerd werkkamp in de omgeving van Beireet hulpdiensten hebben verricht t.b.v. de Palestijnse Verzetsorganisatie, de PFLP.

Buitenlandse groeperingen

Syrische Communistische Partij (PCE)

De PCE in de Benelux-landen telt momenteel plm. 750 leden. In Nederland heeft deze partij 100 leden. In het Benelux-Comité van de PCE, dat uit 20 personen bestaat, hebben vier PCE-leden uit Nederland zitting.

In ons land functioneert een landelijk PCE Comité vergelijkbaar met een nationaal partijbestuur, dat zeven leden telt.

Hollands Turkijeli Isçiler Birliği (HTIB)

Deze Turkse communistische "arbeidersvereniging" werd in 1974 in Nederland opgericht. De organisatie kent een pro-Moskou en een pro-Peking-richting. De HTIB heeft afdelingen in Amsterdam, Rotterdam en Delft.

AFDELING C *****

Sowjet-Unie

Per 1 januari 1976 werd het personeelsbestand van de Sowjet Ambassade in Den Haag gevormd door 41 diplomaten en medewerkers. Aan de Handelsvertegenwoordiging in Amsterdam zijn 28 en aan de Russisch-Nederlandse joint ventures htl. 8 Sowjetrussen verbonden. Voorts verbleven er 13 toezichthouders bij Nederlandse bedrijven en waren 8 studenten en/of docenten voor langere tijd in Nederland bij universiteiten of hogescholen werkzaam.

Voorzover kon worden vastgesteld bevonden zich onder dit bestand 29 geïdentificeerde - of als zodanig verdachte - KGB-inlichtingen-officieren en 13 GRU-officieren. Ruim 40% van de voor langere tijd in Nederland gestationeerde Sowjetfunctionarissen behoort derhalve tot een van de beide inlichtingendiensten.

Het aantal Sowjetrussen, dat in Nederland korte tijd vertoeft neemt in aantal toe. Per jaar zijn dit thans: schepelingen 74.000, vrachtwagenchauffeurs 1.000, treinconducteurs 570 en vliegtuigbemanningen 1.250. Daarnaast verblijven hier nog enige honderden toeristen die per vliegtuig of cruiseschip aankomen. De ervaring heeft uitgevezen, dat met deze groepen ook Sowjet-inlichtingenofficieren ons land binnenkomen.

Aandacht verdient ook het toenemend aantal Sowjetjournalisten en politici, die naar Nederland komen, de deelnemers aan wetenschappelijke congressen en de vertegenwoordigers van staatshandelsorganisaties. Onder hen werden stafefficiëren van de Sowjet-russische inlichtingendiensten opgemerkt.

Op 1 april 1976 werd de Ambassadeur van de Sowjet Unie in Nederland, , door de Secretaris Generaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken medegedeeld, dat G.M. BURMISTROV, medewerker van de Sowjetrussische Handelsvertegenwoordiging te Amsterdam, alsmede , directeur van de Nederland-Russische joint venture ELORG BV te Hilversum, ons land dienden te verlaten, in verband met het feit, dat zij zich bezig hielden met aangelegenheden, onverenigbaar met de functies waarvoor zij in Nederland waren toegelaten.

vertrek op 3 april d.a.v.. Pas op 8 april - nadat het Ministerie van Buitenlandse Zaken opnieuw daarop had aangedrongen bij de Sowjet ambassadeur - verliet BURMISTROV ons land.

BURMISTROV, sedert april 1972 werkzaam op de Handelsvertegenwoordiging te Amsterdam, bleek reeds spoedig na aankomst h.t.l. zijn officiële functie te misbruiken als dekmantel voor inlichtingenactiviteit t.b.v. het KGB. In het najaar van 1974 recruteerde hij een Nederlandse student in de vliegtuigbouwkunde aan de T.H. te Delft en probeerde vervolgens via deze student gegevens op luchtvaartgebied - w.o. gegevens over het YF-16 project - te verkrijgen. De student ontving een vaste maandelijkse vergoeding van BURMISTROV.

Einde 1975 poegde BURMISTROV de Nederlandse eigenaar van een luchtvaarttechnisch bureau te bewegen tot verschaffen van geclassificeerde informatie, o.m. eveneens over het YF-16 project en voorts over de Israelische luchtverdediging. BURMISTROV toonde rijklijk hiervoor te willen betalen.

Daarnaast recruteerde hij in de loop van 1974 een met verlof in ons land verblijvende beroepsmilitair, behorende tot de strijdkrachten van één van de NAVO-bondgenoten. Via deze agent probeerde BURMISTROV gegevens insake militaire computersystemen te verkrijgen. Bij deze operatie waren rechtstreeks betrokken:

- , ambassadeuraid maar tevens de chef van de inlichtingenefficiëren van het KGB hier te lande. Hij vergezelde BURMISTROV bij diens ontmoetingen met de beroepsmilitair.
- , huisintendant ter ambassade, die als chauffeur fungeerde van een bij deze operatie gebruikte auto, toebehorende aan de Nederlandse-Russische joint venture Transworld Marine Agencies te Rotterdam, en die tevens naar alle waarschijnlijkheid belast was met de afscherming van de ontmoetingen.
- De eveneens uitgevozen , die als computerdeskundige betrokken was bij de ondervraging van de militair en in wiens woning te Hilversum één van de ontmoetingen van de Russen en hun agent plaatsvond.
- Voorts waren bij de operatie nog betrokken, tot eind 1975 computerdeskundige bij ELORG, en de echtgenote van BURMISTROV.

, die periodiek op grond van een voorlopige verblijfsvergunning geruime tijd in Nederland verbleef, stelde o.m. pogingen in het werk om een Nederlandse werknemer van ELORG BV contact te doen opnemen met personeel van het European Space and Technology Centre (ESTEC) te Noordwijk en trachtte voorts een Nederlands zakenman er toe te bewegen moeilijk toegankelijke gegevens over IBM-computers te verschaffen. Na zijn uitwijzing bleek, dat hij ook via nog andere relaties computer-gegevens probeerde te vergaren, daarbij ruime beloningen toezeggende.

Over de uitwijzing van het tweetal Sowjet vertegenwoordigers werd de pers - door middel van een in algemene bewoordingen gesteld, niettemin toch vrij uitvoerig communiqué van Buitenlandse Zaken - ingelicht. In de daarop gevolgde publicaties in dag- en weekbladen werd vooral in De Telegraaf, daaraan het nodige toegevoegd, dat de toets van waarheidsgetrouwheid niet kon doorstaan.

Van Sowjetszijde volgden tot dusver geen represailles. Conform het bestaand gebruik besteedde de Sowjetpers geen aandacht aan deze zaak.

Duitse Democratische Republiek

De bezetting van de ambassade van de DDR bestaat nog steeds uit 18 medewerkers, onder wie 11 diplomaten. Naar verluidt zou de DDR - in verband met de economische situatie - tot inkrimping van de politieke- en persafdelingen van de vertegenwoordigingen willen overgaan. De handelsafdelingen zouden in hun bestaande vorm blijven gehandhaafd.

De contacten van medewerkers van de ambassade met Nederlandse politici - t.v. bestuursleden van politieke partijen en parlementariërs - werden gecontinueerd.

Een camerateam, in Nederland optredende onder de firmaaam "NORDREPORTER AB" van een te Stockholm gevestigd filmagentschap gaat filmopnamen maken van interviews met vooraanstaande Nederlanders over politieke en economische onderwerpen. In feite geschiedt deze interviews in opdracht van de Oostduitse televisie, waarvan medewerkers onder dekmantel bij genoemd filmagentschap werkzaam zijn.

De Oostduitse inlichtingendiensten zetten hun activiteiten op de gebruikelijke wijze voort. Aan een Nederlander, voornemens met een Oostduitse te trouwen, werd het voorstel gedaan inlichtingenopdrachten uit te voeren gedurende een periode van twee jaar. Daarna zou zijn aanstaande echtgenote de DDR mogen verlaten. De Nederlander kreeg nadat hij zich bereid had verklaard op dit voorstel in te gaan o.a. de opdracht een groot aantal militaire objecten in Nederland te fotograferen.

De te Brunssum woonachtige Westduitser die door de Rechtbank te Maastricht wegens spionage tegen Afcant was veroordeeld zag zich in hoger beroep door het Gerechtshof in 's-Hertogenbosch veroordeeld tot een gevangenisstraf van eveneens 2½ jaar. Zijn advocaat heeft thans de zaak aanhangig gemaakt bij de Hoge Raad.

Overige Europese communistische landen

De belangstelling van de inlichtingsofficieren bij de Poolse vertegenwoordiging hier te lande bleef gericht op het verkrijgen van gegevens van economische en militair-technische aard. Eén van de Poolse inlichtingsofficieren toonde belangstelling voor de gang van zaken binnen het Nederlandse ambtelijk apparaat. Er zijn aanwijzingen, dat de Poolse inlichtingendienst voor het verkrijgen van informatie steeds meer gebruik maakt van "gemengde" huwelijken. De Poolse huwelijkspartner wordt dan voor het verkrijgen van toestemming tot vertrek uit Polen tot het verlenen van medewerking aan de Poolse inlichtingendienst verplicht. Het Poolse consulaat hier ter stede verkreeg toestemming van het Ministerie van Buitenlandse Zaken tot uitbreiding van de staf met een diplomaat wegens toegenomen werkzaamheden. De nieuwe functionaris werd reeds vóór zijn aankomst in Nederland geïdentificeerd als inlichtingsofficier, hetgeen betekent, dat thans drie van de vier Poolse consulaire ambtenaren inlichtingsofficieren zijn.

De inlichtingsofficieren in de Tsjechoslowaakse vertegenwoordiging bleken zich bezig te houden met het vergaren van gegevens over voor militaire doeleinden gebruikte computers, de toepassing van laser richtmiddelen op geschut voor pantservoertuigen en op gegevens over militaire transportmiddelen, in gebruik bij de NAVO.

Voor het verkrijgen van niet-militair wetenschappelijke en technische gegevens, schakelden de Tsjechoslowaakse inlichtingsofficieren o.m. een Tsjechoslowaakse stagiair in, verbonden aan een Technische Hogeschool in ons land.

In de CSSR trad de Tsjechoslowaakse inlichtingendienst in contact met een Nederlander met het doel van hem gegevens te verkrijgen over verkeersleidingsapparatuur en NAVO-opdrachten voor Nederlandse bedrijven. Tevens ging men na of de Nederlander behulpzaam kan zijn bij de levering van embargo-goederen aan de CSSR.

Daarnaast werden in de CSSR Nederlanders benaderd over onderwerpen als o.m. de Tsjechoslowaakse emigratie in Nederland, R.K. geestelijken en "Amnesty International".

Binnen een Tsjechoslowaakse-Nederlandse joint venture vond een aandelen overname plaats, waardoor het bedrijf in feite geheel in Tsjechoslowaakse handen is geraakt.

De reeds eerder gemelde intensieve belangstelling van de Roemeense inlichtingsofficieren voor sommige Nederlandse politici werd ook in deze periode waargenomen.

Ook Bulgaarse inlichtingsofficieren verstevigden hun banden met enkele Nederlandse politici.

Joegoslavische inlichtingsofficieren intensiverden de controle op hun in ons land verblijvende landgenoten. Deze controle wordt vergemakkelijkt doordat een toenemend aantal Joegoslavische gastarbeiders, in verband met de recessie, beëindiging van hun werkverband in Nederland vreest.

Velen van hen wenden zich met hun zorgen tot de Joegoslavische ambassade en blijken dan bereid informatie over landgenoten te verstrekken.

De Joegoslavische militaire inlichtingendienst - tot dusver, naar het leek, weinig actief ten aanzien van ons land - toonde belangstelling voor de NAVO, voor Amerikaanse bases in Nederland en voor infrarood-apparatuur.

Volksrepubliek China

De Chinese vertegenwoordiging richtte zich met vernieuwde energie tegen werkelijke of vermeende Taiwan-invloeden en tegen resten van KUO Min-tang aanhang in Nederland.

Het optreden van Consul _____ doet vermoeden, dat hij belast is met de bundeling van een groep Overzee-Chinezen, die zich van andere leden van Chinese gemeenschap onderscheidt door een eigen dialect en door afkomst uit dezelfde streek (Chekiang), waaruit ook Consul _____ afkomstig is.

Diens nauwe bemoeienis met deze groep leidt tot greepsverning binnen de Chinese gemeenschap. Naar het voorkomt strekt 's taak zich ook uit tot vertegenwoordigers van deze groep in andere West-europese landen.

De mogelijkheden voor groepsreizen naar China - waarvoor veel belangstelling bestaat - lijken verruimd te zijn.

Bezoeken aan de provincie Chekiang werden echter - ook aan Overzee-Chinezen - nog steeds niet toegestaan i.v.m. ongeregelde toestanden in deze provincie.

Arabisch en Japans terrorisme

De in vorig verslag reeds vermelde "CARLOS" (alias van de Venezolaan _____) voerde op 21-12-1975 met een tweetal Duitsers en een aantal Arabieren een gijzelingsactie uit in het OPEC-kantoor te Wenen, waarvan een aantal ministers van de OPEC-landen - met hun gevolg - het slachtoffer werden. Naar alle waarschijnlijkheid werd deze actie door de Libysche regering gefinancierd. Deze regering kwam vervolgens in de publiciteit toen op het Romeinse vliegveld FIUMICINO op 6 maart 1976 drie met pistolen en een handgranaat gewapende Libyërs aangehouden werden. Uit ontvangen informatie blijkt, dat de opdracht van dit drietal gelijklopend was met die van een 27-tal onstreeks dezelfde tijd in Egypte gearresteerde Libyërs, te weten: het met geweld naar Libyë terugvoeren van twee voormalige leden van de "Revolutionary Command Council".

De Libysche regeringsleider QADHAFFI blijkt zich niet alleen verzekerd te hebben van de diensten van "CARLOS" doch ook - blijkens ontvangen berichten - van die van de Black September Organization. Deze organisatie zou - teleurgesteld door de geringe voortgang in de Palestijnse zaak - zich weer voorbereiden op operaties buiten het conflictgebied in het Midden Oosten.

Verder onderhoudt QADNAFFI naar alle waarschijnlijkheid ook zeer nauwe contacten met leden van het Japanse Rode Leger en met andere terroristische groeperingen. Berichten over het naar Europa komen van Arabische terroristen nemen de laatste tijd in aantal toe. De dreiging van terroristische acties van de zijde van Arabieren en Japanners wordt weer sterker.

Marokkanen

Als gevolg van de oprichting van de "Federatie van Marokkaanse Amicales in Nederland" (eind 1974/begin 1975) lijkt de polarisatie onder de in Nederland verblijvende Marokkanen in een stroomversnelling te zijn geraakt. Regelmatig wordt door oppositiegezinde Marokkanen geklaagd over intimidaties van de zijde van de regeringsgetrouwe "Amicales"; voorts beschuldigen zij de "Amicales" ervan nauwe banden te onderhouden met de Marokkaanse vertegenwoordiging hier te lande. De eventuele juistheid van deze klachten en beschuldigingen is moeilijk vast te stellen, omdat de mededeelzaamheid van de Marokkanen uit angst voor represailles praktisch nihil is. Dat er bepaalde contacten tussen de "Amicales" en de Marokkaanse vertegenwoordigingen bestaan, staat echter wel vast.

De polarisatie onder de Marokkanen speelt zich op dit ogenblik vooral af rond de voor Marokkaanse gastarbeiders bestemde N.O.S.-uitzendingen. Werd de vorige presentator verveten, dat hij niet kritisch stond tegenover de situatie in Marokke, de huidige presentator wordt verveten, dat hij Marokke's "vuile was" buiten de deur hangt. De eerste grootscheepse confrontatie tussen regeringsgetrouwe en oppositionele Marokkanen deed zich voor tijdens een betoging bij de N.O.S.-studio's in Hilversum op 21-2-1976; de wanordelijkheden, die toen plaatsvonden, waren duidelijk veroorzaakt door leden van het oppositie-gezinde Komitee van Marokkaanse Arbeiders in Nederland (K.M.A.N.).

Internationaal gezien, dreigen de radicale elementen onder de Marokkaanse opposanten min of meer in een isolement te geraken. Door de Sahara-kwestie is namelijk een toenadering tot stand gekomen tussen de Marokkaanse regering en de gematigde opposanten, waardoor de in West-Europa verblijvende radicale opposanten zich verraden voelen en in hun standpunt lijken te verharderen. Zo zou er inmiddels een vorm van samenwerking bestaan tussen het door Algerije gesteunde "Frente Polisario" en de door Libye gesteunde radicale Marokkanen onder leiding van ; aanhangers van deze bewegingen zouden gezamenlijk in de Westelijke Sahara strijden tegen de Marokkaanse regeringstroepen.

Zuidmolukkers

Met de treinkaping te Wijster en de bezetting van het Indonesisch Consulaat te Amsterdam in december 1975 - ondernomen door in totaal veertien Zuidmolukse jongeren, allen afkomstig uit de Zuidmolukse woonwijk Boven-Smilde - werden de Zuidmolukse politieke frustraties op dramatische wijze in het middelpunt van de belangstelling geplaatst.

De Zuidmolukse leiders, zowel binnen de MANUSAMA- als binnen de TAMAEKA-groepering, betreurden dat slachtoffers gevallen waren, maar stonden achter de acties. Het afgedwongen resultaat daarvan was een gesprek op 17 januari 1976 tussen een Nederlandse regeringsdelegatie o.l.v. Minister-President DEN UYL en een Zuidmolukse delegatie o.l.v. Ir. MANUSAMA. Bij dit gesprek werd besloten tot de instelling van een gemengde Nederlands-Zuidmolukse gesprekscommissie. Hoewel de acties het saamhorigheidsgevoel binnen de Zuidmolukse gemeenschap hebben vergroot blijken er nu meningsverschillen te ontstaan over hetgeen deze zouden moeten opleveren. De "regering" MANUSAMA toont zich niet ontevreden over de instelling van de gemengde commissie. De jongerengroepering Pemuda Masjarakat is echter van mening, dat de gesprekscommissie weinig vruchten zal afwerpen, en dat deze beschouwd moet worden als een "soethoudertje". Ir. MANUSAMA die verwachtte dat de wereldwijde publiciteit rond de acties positief zou uitwerken t.a.v. zijn streven tot internationale erkenning van de R.M.S., zoekt in januari en maart 1976 hiervoor steun bij de regeringen van Senegal en Zweden. Hij kreeg echter de kous op de kop. Medio oktober 1975 heeft [naam], vice-voorzitter van de Pemuda Masjarakat, pogingen ondernomen en samen met [naam], lid van de "Voorlopige Regering van West Papua", contact te zoeken met de rondreizende Fretilin-vertegenwoordiger [naam]. Daar MANUSAMA zich hier fel tegen verzette, heeft dit contact niet plaatsgevonden. [naam] begeerde echter de bezwaren van MANUSAMA. Hij bezoekt eind oktober 1975, samen met [naam] (van de Stichting "Deer de Eeuwen Trouw") en de Zuidmolukse antropologie-student [naam] uit Nijmegen, de Fretilin-vertegenwoordiger [naam] tijdens diens verblijf in Hamburg.

Het bestuur van de Pemuda Masjarakat onderging in januari 1976 een aanzienlijke uitbreiding. Enige intellectuele en radicale jongeren traden tot het bestuur toe. Deze wijziging zal kunnen leiden tot een onafhankelijker opstelling van de P.M. en tot meer oppositie tegen het "kabinetsbeleid" van MANUSAMA. Leden van de P.M. voeren thans oriënterende besprekingen met leden van de Rode Hulp over mogelijke samenwerking.

De ex-kapitein van het K.N.I.L., R. WESTERLING, heeft zijn relatie met de in april 1975 opgerichte Stafmissie Militer in februari 1976 verbroken. Deze Stafmissie Militer koesterde weinig reëel aandoende plannen voor een infiltratie op Ceram. WESTERLING zou thans aansluiting zoeken bij de TAMAEKA-groepering.

AFDELING D

Beveiliging

Er is een nieuwe brochure tot stand gekomen ter voorlichting van degenen die voornemens zijn een land met een communistische regeringsvorm te bezoeken.

In het kader van de sgn. "security education" werd een begin gemaakt met voorlichtingsbijeenkomsten t.b.v. beveiligingsfunctionarissen van de overheid en van het bedrijfsleven.

De in het einde van het afgelopen jaar plaats gehad hebbende terroristische activiteiten (gijzeling in Ierland van de Nederlander en de door Molukkers uitgevoerde acties) hebben geleid tot een toenemende vraag om advies inzake preventieve maatregelen tegen ontvoering en gijzeling. De beduchtheid voor terroristische daden leidt tot meer begrip van de noodzaak van de beveiliging.

Aangaande de beveiliging van de kerncentrales is een overleg op gang gekomen tussen het Ministerie van Binnenlandse Zaken (O.O. & V., B.V.D.) en het Ministerie van Economische Zaken. De bedoeling is tot een bewakingsplan voor deze centrales te komen.

In samenwerking met de militaire autoriteiten zijn adviezen verstrekt en maatregelen getroffen ter beveiliging van de kervetten, welke voor de Indonesische Marine door het Rijn-Schelde-Verolme concern werden gebouwd.

Veiligheidsonderzoeken

Beswaarschriften ingevolge de Beschikking Antecedentenonderzoeken kwamen in de sector van de burgerlijke overheid in de afgelopen periode niet voor.

AFDELING E *****

Opleiding en vorming

Door de ^{iv d}verslagperiode, gehouden extra cursussen, kon de bij de opleiding ontstane achterstand worden weggewerkt. De kandidaten die nog op de wachtlijst stonden, konden allen geplaatst worden op de extra praktijkcursus, welke van 3 oktober tot 18 november 1975 werd gehouden.

De docenten van de sectie verleenden wederom medewerking aan cursussen van diverse opleidingsinstituten van de politie en de strijdkrachten. Het hoofd van de afdeling bracht, samen met het hoofd van de sectie, een studiebezoek aan het opleidingsinstituut van een bevriende buitenlandse dienst.

Een der docenten volgde een vijfdaagse lezingencyclus in het buitenland over het internationale communisme.

Voor het personeel van de Dienst vonden twee beveiligingsinstructiecursussen plaats, alsmede enige lezingen betreffende de conspiratieve techniek en de personele beveiliging.

Vertaal en uitwerkcapaciteit

Door de treinkaping bij Wijster en de bezetting van het Indonesische Consulaat te Amsterdam werd een zware wissel getrokken op de vertalers in de sector Maleis. Aangezien het beschikbare vertalers potentieel onvoldoende was om het binnenkomende materiaal te verwerken en de gevraagde bijstand te verlenen werden tijdelijke hulpkrachten o.w. ex-medewerkers ingeschakeld. Zekerheidshalve is de sector Maleis onlangs uitgebreid met twee vaste medewerkers.

Recherchegroep

Door afkeuring, functioneel leeftijdsentslag en interne overplaatsingen is de recherchegroep (tijdelijk) onder de formatie-sterkte geraakt. Daardoor is enige achterstand in de onderzoeken ontstaan. Deze zal naar verwachting in de komende maanden door het beschikbaar komen van nieuwe medewerkers worden ingehaald.

Observatie

Evenals bij de vertalers en uitwerkers vereisen de activiteiten van de leden van de Rode Jeugd en van sommige personen rond het Palestina Comité relatief veel aandacht. In de afgelopen periode was de inzet van de observatiegroep voor meer dan 50% hierop gericht. Tijdens enige volgacties die zich tot in het buitenland uitstrekten, werd nauw met de observatiegroepen van de bevriende diensten aldaar samengewerkt.

AFDELING ACP
XXXXXXXXXXXX

Automatiseringsproject

Eind maart 1976 werd door de IBM een begin gemaakt met het installeren in het nieuwe gebouw van de bestelde computer: het model 135 uit de serie 370. De constructie van de "kooi" waarin het systeem ter voorkoming van het uitstralen van electromagnetische impulsen wordt ondergebracht was toen vrijwel voltooid. Nadat een kabelverbinding tot stand zal zijn gebracht met het hoofdgebouw wordt daar een aantal beeldschermterminals en afdrukapparaten geplaatst. Hiermee kunnen gegevens worden ontleend aan de bestanden die in de computerruimte op magneetachijfgeheugens zijn vastgelegd. In de terminals worden technische voorzieningen ingebouwd om te voorkomen dat buiten het gebouw electromagnetische straling wordt opgevangen.

Aan de programmatuur, die voor een deel in eigen beheer wordt ontwikkeld, wordt de laatste hand gelegd. Gunstige resultaten werden bereikt met een programma voor fonetische naslag van persoonsnamen. Aan de verfijning hiervan wordt door de systeemontwerpers in samenwerking met een taalkundige aandacht besteed. De uitkomsten van proefnemingen met een gefingeerd bestand in het IBM-centrum te Zoetermeer waren bemoedigend.

Het tempo van de conversie van de cartotheekgegevens wordt nog steeds geremd als gevolg van het tekort aan data-typistes. De automatiseringswerkzaamheden zullen binnenkort in een afzonderlijke afdeling worden geconcentreerd. Hiertoe zal worden overgegaan zodra het nieuwe hoofd automatisering - in dienst getreden op 1 april j.l. - een introductieperiode achter de rug heeft.

ex.1: orig.
2: V.d. Klooster
3: CO - 5: KA
4: dupl. CO 6: PZ

AFDELING PERSONEEL

In de afgelopen periode vonden op verzoek van de Commissie van Overleg acht bijeenkomsten plaats van een delegatie daaruit met het Hoofd van de Afdeling Personeelszaken.

In de Commissie kent steeds sterker het verlangen naar voren in een zo vroeg mogelijk stadium te worden betrokken bij zaken betreffende het personeelsbeleid. Men wil zodoende meer inspraak krijgen bij de ontwikkeling van het personeelsbeleid in de Dienst. De werkzaamheden die verbonden zijn aan de opstelling van een formatie-plan voor de Dienst trekken een zware wissel op de nog altijd krappe bezetting van de personeelsafdeling.

Voor de afdeling C werd inmiddels een formatieoverzicht opgesteld. Bij de afdeling B verkeert dit in een gevorderd stadium.

Bij de afdeling TD is een onderzoek aangevangen betreffende de waardering en de onderlinge samenhang van de functies. Hierbij wordt rekening gehouden met de gedachten die hieromtrent bij de sinds kort fungerende nieuwe afdelingsleiding leven.

Er werd een roulatieplan opgesteld en in uitvoering genomen voor een aantal ambtenaren die naar verwachting t.s.t. in de categorie van ambtenaren in algemene dienst zullen worden ingedeeld.

Deze functie-roulatie dient om na te gaan of deze ambtenaren voldoen aan de voorwaarde van algemene inzetbaarheid, waaraan moet worden voldaan wil men in deze categorie worden opgenomen.

Tien potentiële ambtenaren in algemene dienst zullen in de komende periode worden verplaatst naar andere functies bij de verschillende afdelingen.

Enkele gegevens ontleent aan de personeelsadministratie zijn, zoals gebruikelijk, in het hierbij gevoegde overzicht opgenomen.

van bijl. (19-)
Bijl. KAX 1277044 d.d. 26.5.76 ex.nr.: 3
6 ex. vervaardigd
ex. 1: orig.
2: V.d. Klooster
3: CO ✓
4: dupl. CO ---vern.
5: KA
6: PZ

Overzicht betreffende het personeel behorende bij Fanzana
1 oktober 1975 tot 1 april 1976

Overleden: Op 7 december 1975 overleed de heer
Ambtenaar C 3e klasse (56 jaar).
Op 8 januari 1976 overleed de heer
Ambtenaar C 3e klasse (51 jaar).

Wit dienst: 15 mannen 9 vrouwen
waarvan

f.l.o.: 8 (1 lagere, 1 (1 lagere ambtenaar)
5 middelbare, 2 hogere ambtenaren)

Op eigen verzoek: 4 (1 lagere, 7 (5 lagere,
2 middelbare, 2 middelbare ambtenaren)
1 hogere ambtenaar)

Overleden: 2 (2 lagere ambtenaren)

**Invalideits-
pensioen:** 1 (1 middelbare ambtenaar) 1 (1 middelbare ambtenaar)

In dienst: 25 mannen 7 vrouwen
(11 lager en (5 lagere en
14 middelbare 2 middelbare
ambtenaren) ambtenaren)

Van bovenvermeld aantal werden 10 personeelsleden aangetrokken door
tussenkomst van reeds in dienst zijnde medewerkers o.q. dienstrelaties
en 22 door advertenties.

Gedeeltelijke dagtaak: 1 man 43 vrouwen